

Čtenáři a čtení v ČR (2010)

společný projekt
Ústavu pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.,
a
Národní knihovny ČR
s finanční podporou Ministerstva kultury ČR
a
Ústavu pro českou literaturu AV ČR
statistické šetření: DEMA, a. s.
autor prezentace:
Prof. PhDr. Jiří Trávníček, M. A.
(travnicek@brno.cas.cz)

Prezentace výsledků (29. 9. 2010)

1. Osnova prezentace

- Parametry výzkumu
- Základní údaje
- Srovnání 2007 – 2010
- Čtení
- Nakupování – knižní trh
- Knihovny
- Nejoblíbenější autor a kniha
- Beletrie
- Čtení a internet
- Závěry
- Shrnutí: 1-3-7 nejpodstatnějších údajů

2. Parametry výzkumu

- Reprezentativní statistické šetření obyvatel ČR starších 15 let
- kontrolované znaky: pohlaví/gender, věk, ekonom. aktivita, kraj, velikost místa bydliště
- Velikost vzorku: 1 550 respondentů
- sběr dat: 1. – 30. 6. 2010
- metoda sběru dat: standardizované rozhovory *face-to-face* prostřednictvím tazatelské sítě DEMA, a. s. (225 tazatelů), a to podle dotazníku s náhodně oslovenými občany; statistická chyba: 2,5 %
- zaměření výzkumu: čtení, získávání a půjčování knih, beletrie, čtení na internetu
- Prezentace výsledků: 29. 9. tisková konference, na přel. let 2010 a 2011 čas. *Grand Biblio*, na poč. r. 2011 příloha čas. *Host*, na podzim 2011 knižní publikace (interpretace výsledků a jejich srovnání s některými zahraničními výzkumy, kontextové kapitoly); tištěné verze budou zveřejněny i na webu

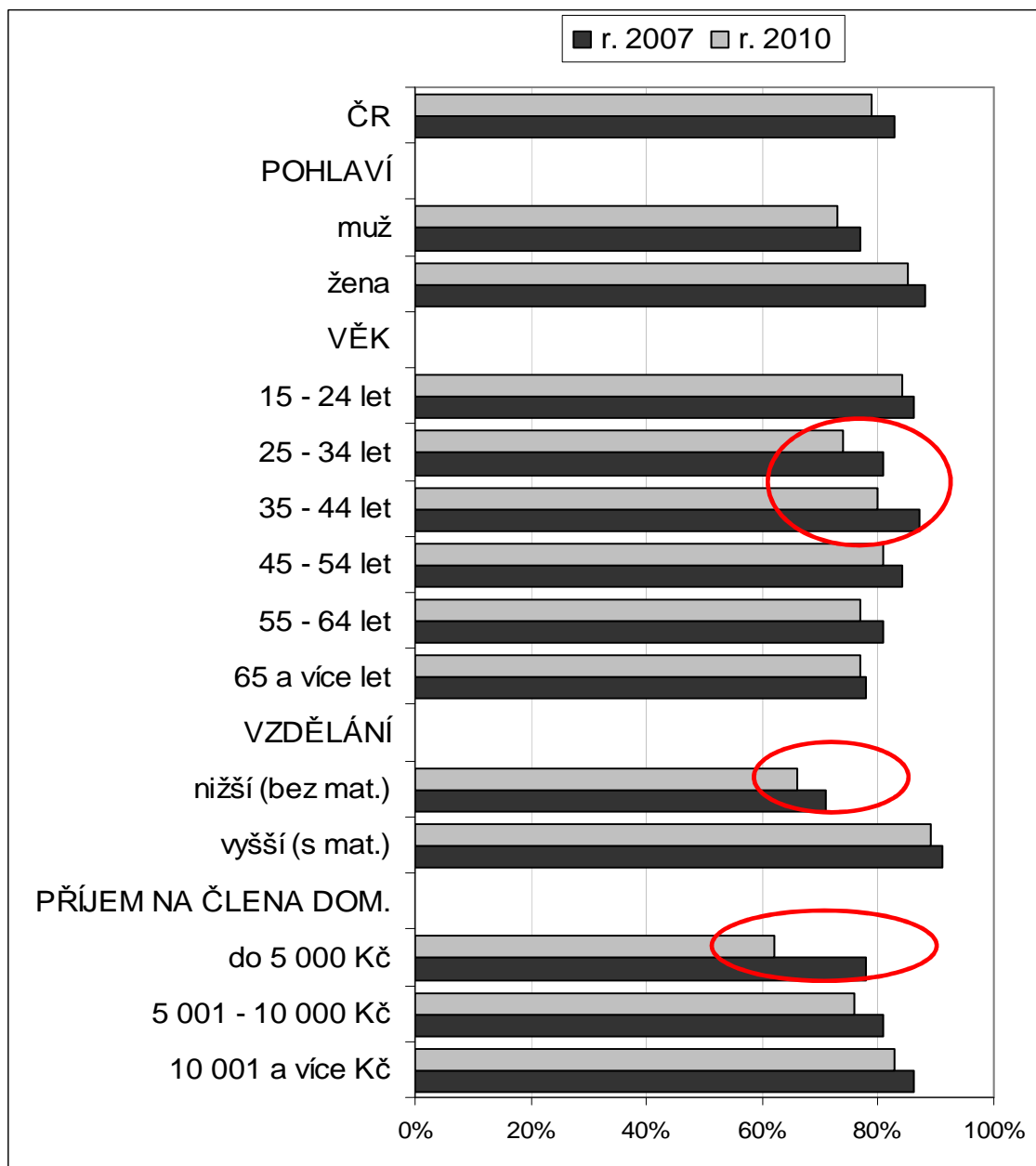
3. Základní údaje

- **79 %** obyvatel ČR starších 15 let přečte za rok aspoň 1 knihu – v podobě tištěné či elektronické (muži 73 % - ženy 85 %)
- Průměrně přečteme za rok **17,3 knih** (lidé nad 65 let – 22 knih)
- Nejčastěji saháme ke knize **několikrát týdně** (23 %)
- **46 %** obyvatel ČR starších 15 let nakoupilo za rok aspoň jednu knihu; průměrně jsme za ně za rok utratili **1 214,- Kč**, knihy nejčastěji nakupujeme v knihkupectvích (89 %)
- Ve svých domácích knihovnách máme průměrně **246 knih**
- **38 %** obyvatel ČR starších 15 let navštívilo aspoň jednou za rok veřejnou knihovnu; dominantním cílem, kvůli němuž chodíme do veř. knihoven, je půjčování knih (96%), dále to je půjčování časopisů (50 %), čítárna/studovna (35%) a informace z publikací (34 %); 49 % obyvatel neví, zda je se službami veř. knihoven spokojeno či nespokojeno
- rozhodující vliv na čtení má to, že **se doma četlo**
- čtení knih věnujeme denně v průměru **38 min.**, čtení novin a časopisů 28 min., sledování televize 113 min., poslechu rozhlasu 106 min., sledování videa/DVD 51 min., poslechu auditivních médií 61 min. a práci s internetem 92 min.
- nejvíce preferujeme **současnou beletrii oddechovou** (14%), na dalším místě literaturu faktu (10 %)
- Nejoblíbenějším autorem obyvatel ČR starších 15 let je Michal Viewegh a nejoblíbenější knihou je *Vejce a já* od Betty MacDonald(ové)

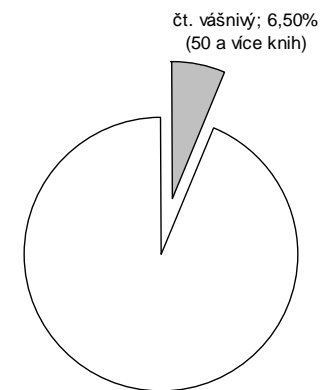
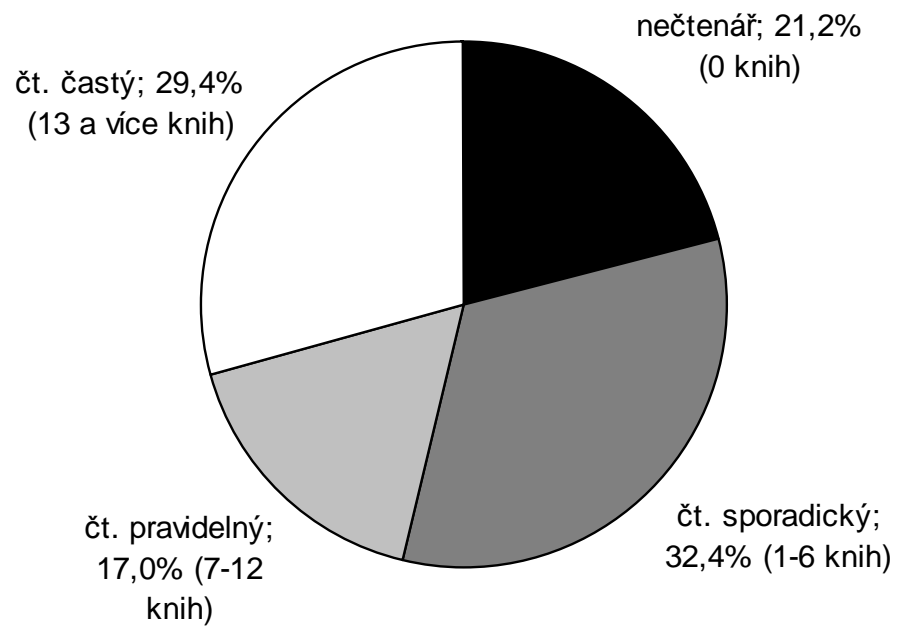
4. 2007 a 2010 - srovnání

	2007	2010	rozdíl absolutní	rozdíl poměrný (%)
čtení	83%	79%	-4	-5%
nakupování	71%	46%	-25	-35%
veřejné knihovny	40%	38%	-2	-5%
počet přečtených knih - svazky	16,1	17,3	+1,2	+8%
domácí knihovny - svazky	274	245	-29	-11%
počet koupených knih - svazky	6,6	5,0	-1,6	-14%
peníze vydané za knihy - Kč	1303	1214	-90	-7%

4a. 2007 a 2010 – srovnání (čtení)

5. Čtenáři

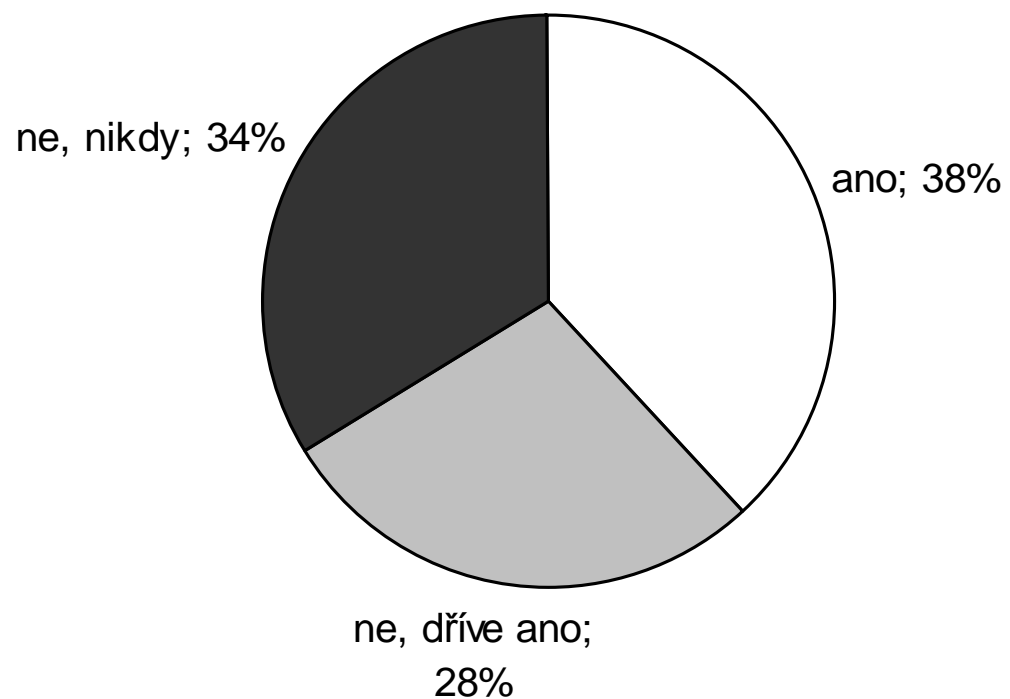

6. Nakupování knih – knižní trh

Co jsme se dozvěděli o našem knižním trhu?

- Že jím projde ročně 45 milionů knih (v r. 2007 – 57)
- Že jím projde ročně 10,8 miliardy Kč (v r. 2007 - 11,2) po očištění od inflace (2007-2010): 9,9 miliardy
- Že průměrná cena knihy je 243 Kč (v r. 2007 - 197) po očištění od inflace (2007-2010): 224,- Kč
- Že průměrný náklad knihy je 2 530 výtisků (v r. 2007 – 3 334)
- Že se nijak výrazně nezměnily naše preference v nabývání knih – dominují knihkupectví

7. Návštěva veřejných knihoven

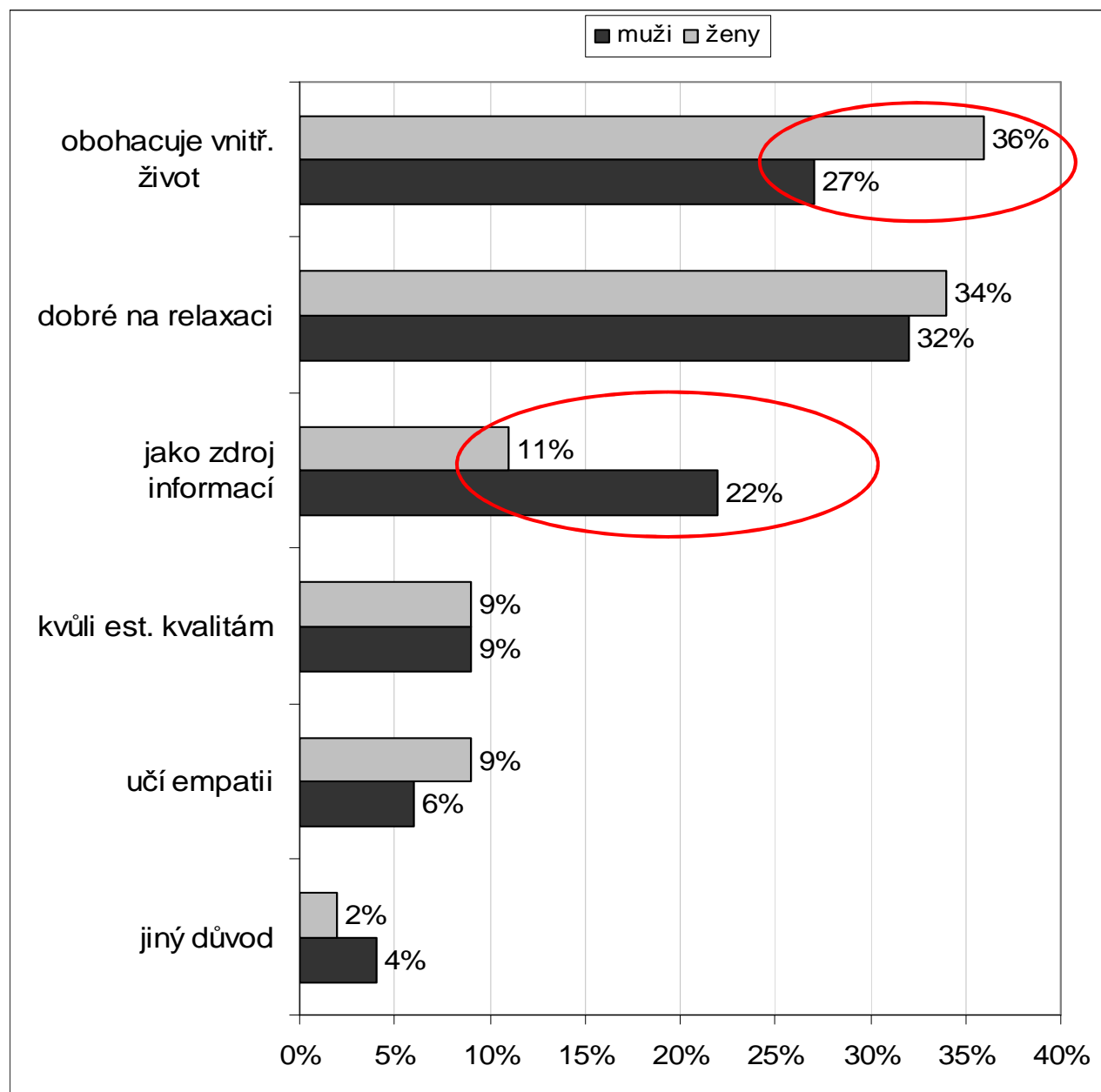
8. Nejoblíbenější autor a kniha

	AUTOŘI		KNIHY	
pořadí		hlasy		hlasy
1.	M. Viewegh	34	<i>Vejce a já</i> (B. McDonaldová)	18
2.	E. M. Remarque	21	<i>Babička</i> (B. Němcová)	16
3.	D. Francis	19	<i>Osudy dobrého vojáka Švejka...</i> (J. Hašek)	13
4.	K. Čapek	17	<i>Egypt'an Sinuhet</i> (M. Waltari)	12
5.	A. Christie(ová)	16	<i>Bible</i>	11
6.	B. MacDonald(ová)	16	<i>Tři kamarádi</i> (E. M. Remarque)	9
7.	D. Steel(ová)	14	<i>Co život dal a vzal</i> (B. MacDonald/ová/)	8
8.	B. Němcová	12	<i>Saturnin</i> (Z. Jirotko)	7
9.	D. Brown	10	<i>Šifra mistra Leonarda</i> (D. Brown)	7
10.	J. Verne	9	<i>Harry Potter</i> (J. K. Rowlingová)	6

9. Čtení beletrie

- 68 % obyvatel ČR starších 15 let přečte za rok aspoň 1 beletristickou knihu
- zvýrazňuje se rozdíl mezi pohlavími (muži: 57 %, ženy: 78%)
- dominuje nejmladší věk (15-24 let) a nejstarší věk (nad 65 let); beletrie se čte nejméně ve věku 25-34 let (61 %)
- beletrie se čte především kvůli relaxaci (35 %) a kvůli obohacení vnitřního života (31 %)
- hlavní důvod, proč se nečte beletrie, je nedostatek času (60 %)
- beletrii si vybíráme především podle žánru (23%), dále podle autora (18%) a doporučení jiných (17%)
- 50 % procent obyvatel ČR starších 15 let nikdy nečetlo poezii

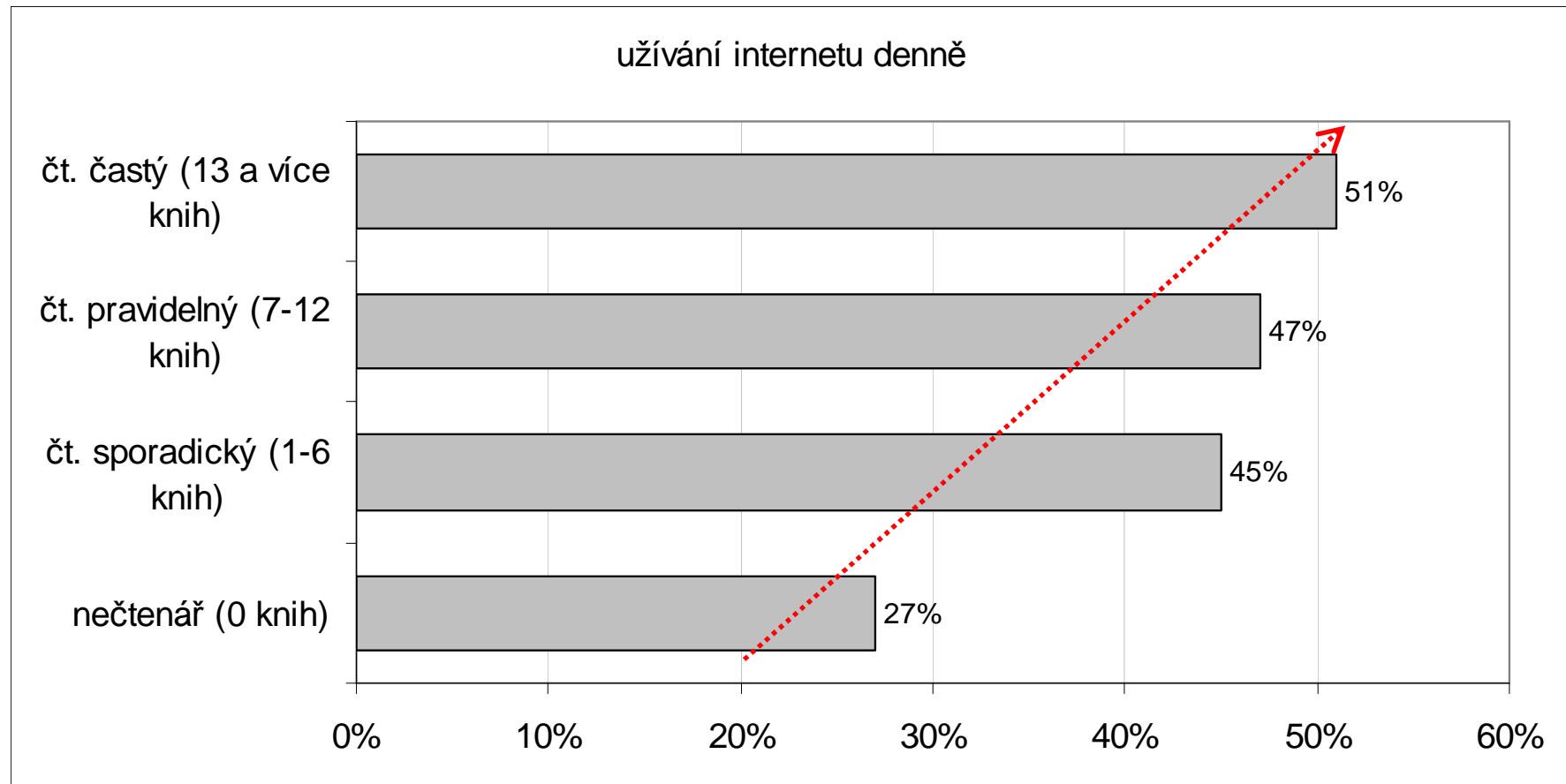
9a. Proč čteme beletrii – muži a ženy

10. Čtení a internet

- 43 % obyvatel ČR starších 15 let užívá internet denně, 34 % ho neužívá vůbec
- 67 % obyvatel ČR starších 15 let nesouhlasí s výrokem „Nepotřebuji už knihy v podobě tištěné (papírové), dokážu si představit, že bych je četl pouze v podobě elektronické (na obrazovce počítače, čtečky nebo displeji mobilu)“
- z toho, co čteme na internetu, dominují zprávy (53%), následují diskuse (16%) a komentáře (10%)
- internet a čtení (knih) nejdou proti sobě: častí internauté jsou i častými čtenáři, třebaže nečtenáři vykazují o něco větší počet „internetu-minut“ než čtenáři (102 ku 90)
- čtenáři si počínají na internetu daleko cíleněji a promyšleněji než nečtenáři

10a. Čtení a internet

11. Závěry

- Česká čtenářská kultura se mezi lety 2007 a 2010 výrazně **nezměnila**: podstatný je pouze pokles lidí nakupujících knihy (peníze vydané za knihy však nijak výrazně neklesly)
- Dominují tendence, které známe i odjinud (a po delší dobu): čtení jde za **vzděláním**, je dost **výrazný rozdíl mezi muži a ženami** (ve prospěch druhých), nejpodstatnější socializační prostředí pro rozvoj čtení, je **rodina**
- Podstatným rysem českého prostředí je, že v něm nefunguje nijak velká demografická ani věková bariéra
- Neochabuje zájem o **veřejné knihovny**
- Kulturně chudí za tři roky mírně zchudli, kulturně bohatí mírně zbohatli: přibylo mírně jak nečtenářů, tak i čtenářů vášnivých; nejvíce kulturně **zchudli** lidé s nejnižším vzděláním ve věku 25-44 let a z nejnižších příjmových skupin
- Ukázalo se, že beletrie tvoří 75 % naší četby, třebaže co do počtu všech vydaných knih je zastoupena jen 25 %
- V preferenci místa, kde knihy nakupujeme, stejně jako v tom, v jaké podobě knihu vnímáme, se chováme stále **tradičně**; jsme stále věrni knihkupectvím a papírové knize

12. Shrnutí

- 1 údaj: 79 % (čtenáři)
- 3 údaje: 79 % (čtenáři) – 46 % (nákup knih) – 38 % (veřejné knihovny)
- 7 údajů: 79 % (čtenáři) – 46 % (nákup knih) – 38 % (veřejné knihovny), 17,3 (počet přečtených knih za rok), 246 (počet knih v domácích knihovnách), Michal Viewegh (nejoblíbenější autor), *Vejce a já* (nejoblíbenější kniha)

Děkuji za pozornost